ספרי׳ — **אוצר החסידים** — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

•

מכבוד קדושת

אדמו״ר מנחם מענדל

שניאורסאהן

מליובאוויטש

נח

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק טו

(תרגום חפשי)

יוצא לאור על ידי

„מכון לוי יצחק״

כפר חב״ד ב׳

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים וחמש לבריאה

שבעים שנה להסתלקות־הילולא של כ״ק הרלוי״צ זללה״ה

לזכות

החיילת ב״צבאות ה׳״ **הינדא עטל** תחי׳

ליום הולדתה השלישי לאויוש״ט, ביום כ״ו תשרי,

הי׳ תהא שנת עת הגאולה

ולזכות אחותה

החיילת ב״צבאות ה׳״ **חי׳ מושקא** תחי׳

*

נדפס ע״י הוריהם

הרה״ת ר׳ **יעקב** וזוגתו מרת **שרה רייזל** שיחיו **ברננסון**

ולזכות זקני׳

הרה״ת ר׳ **אבא צבי הירש** וזוגתו מרת **אילנה** שיחיו **ברננסון**

הרה״ת ר׳ **שלום דובער הלוי** וזוגתו מרת **טובה** שיחיו **לוין**

הכתובת להשיג השיחות באינטרנט:
http://www.torah4blind.org

נה

א. פירוש רש"י על ב"חרן", והשאלה על כך

בסוף הפרשה מצטט רש"י את המילה "בחרן" ומפרש: "הנו"ן[1] הפוכה[2] לומר לך עד אברם חרון אף של מקום (בעולם[3])".

בפשטות מובן שאין הכוונה לכך שמשמעות הנו"ן ההפוכה היא "עד אברם חרון אף של מקום", שהרי אין קשר בין ענין זה לבין נו"ן הפוכה, אלא שהנו"ן ההפוכה רומזת לכך, שבנוסף למשמעות הפשוטה של "בחרן" – בעיר חרן, יש למילה זו משמעות נוספת – "חרון אף". ומהו הקשר של חרון אף לפסוקנו? על כך מפרש רש"י שעד אברם היה חרון אף של מקום.

אך אין מובן: פירוש רש"י למילה בחרן "חרון אף" – צריך להתאים לפסוק זה, והנה בפסוק אין מדובר על אברם אלא על תרח: "וימת תרח בחרן" – מדוע, אפוא, אומר רש"י "עד אברם חרון אף". לכאורה צריך היה לקשר את הענין של "חרון אף" לתרח[4]?

ב. חרון אף בעולם – עד אברהם

ההסבר לכך הוא: בפסוק נאמר "וימת תרח בחרן", ואילו היינו מסבירים ש"חרון האף" של מקום היה לגבי תרח, צריך היה להסביר שהיה זה עד למותו[4]. אך אי אפשר להסביר כך, כי, לפי שיטת רש"י[5] חזר תרח בתשובה זמן רב לפני מותו[6].

---

1) יש מפרשים (מנחת שי. מושב זקנים) דלא קאי על נו"ן דחרן, כ"א שיש נו"ן הפוכה לאחרי תיבת "חרן". אבל ממ"ש רש"י "הנו"ן הפוכה" – בה"א הידיעה – מוכרח שכוונתו להנו"ן שבתיבת חרן (וכמ"ש בס' הזכרון (להר"א בקראט הלוי), מהרי"ק, ועוד בכוונת רש"י). וראה פרש"י בהעלותך (י, לה) שכשהוא לאחרי התיבה אומר "מלאחריו".

2) ראה מנחת שי שאינה "הפוכה" ממש, עיי"ש, ולפי' אחד – שהיא כפופה (ולא פשוטה) – אבל בפרש"י אא"פ לפרש כן, וכפי שדובר כמ"פ, שרש"י כתב פירושו (גם) בשביל בן ה' למקרא ולכן מובן שצ"ל בלשון ברור, וגם בנדו"ד: "הפוכה" – פירושו כפשוטו, השינוי הוא רק זה שנהפכה.

והנה לכאורה עדיין אינו ברור כיון שבזה גופא אפ"ל ב' אופנים: א) מימין לשמאל – שהיו"ד שבראשה של הנו"ן פשוטה הוא על צד ימין (ע"ד מ"ש במחזור ויטרי – בסופו); ב) מלמעלה למטה – היו"ד הוא בתחתיתו של הקו

ואינו, כי לרש"י הפוכה פי' פשוט – מלמעלה למטה, ועד כדי כך שמספיק כתבו "הפוכה" – ראה פרש"י וירא (יט, כה). ושם מתרץ זה שלא נאמר "כל הערים" והחידוש הוא שבסלע אחד יושבות.

אבל "הנו"ן (הפוכה)", שהיא של תיבת "חרן" (כבהערה הקודמת), היא נו"ן סופית כדינה, פשוטה. וראה לקמן ס"ג.

3) כ"ה בכמה דפוסים. וראה לקמן הערה 7.

4) כברד"ק כאן: כי בחרן אף הא־ל המיתו.

5) לך טו, טו. (וראה רד"ק: ויש דרש אחר שעשה תשובה כו'). וכ"מ פשוטו של מקרא כאן – ע"פ פרש"י (יא, כח) המאורע באור כשדים ולאח"ז נאמר ויקח תרח גו' ויצאו אתם מאור כשדים – שהוא ע"ד פרש"י לפני זה (י, יא) במן הארץ ההיא יצא גו'.

6) ראה פרש"י לך שם שבזמן ברית בין הבתרים (כבר) נעשה תרח תשובה (ולא שנתבשר אברם עד"ז כבישמעאל שם)* והברית הי' בהיות תרח בן קמ שנים (רש"י בא יב, מ).

ומה שפירש"י בד"ה "וימת תרח בחרן" – "שלא יהא הדבר מפורסם לכל ויאמרו לא קיים אברהם כבוד אביו .. שהרשעים אף בחייהם קרויים מתים כו'", היינו שאז הי' רשע** – והרי לפי פרש"י הנ"ל כבר עשה תשובה לפנ"ז, כשהי' אברהם בן שבעים שנה; ולאידך: ע"פ פרש"י שתרח עשה תשובה למה נצטווה אברהם "לך לך גו' מבית אביך"?

וי"ל בהקדים התמי': כיון שתרח עשה תשובה: 1) למה נתעכב (תרח) בחרן? 2) למה לא נזרק (ע"י נמרוד) לכבשן כמו הרן? ועכצ"ל – שהי' תשובתו בחשאי [ועד"ז בנוגע לאשור וכו' (ראה הערה הקודמת)].

ועפ"ז גם יומתק ל' רש"י "שלא יהא הדבר מפורסם לכל ויאמרו וכו'".

ויש להאריך בכהנ"ל. וראה לקו"ש ח"ה ע' 307 ואילך בכ"ז באו"א.

*) וי"ל שיסודו של רש"י לפרש כן (ולחלק בין תרח וישמעאל) הוא מהנאמר כאן ויצאו אתם מאור כשדים, וכבהערה הקודמת.

**) אם גרסינן "ועבד" (כברמב"ן) לכאו' רק לפי פי' השני הי' רשע. אבל מפשטות ל' רש"י ("ועבד שהרשעים" ולא כ' "ועבד שהי' רשע כו'") משמע שפי' השני לא פליג על פי' הא' אם הי' רשע. אלא רק בהטעם למה קראו הכתוב מת.

להביא את 770 הביתה!

כל מי שהיה ב-770 אי פעם, זוכר בודאי את שלל הקובצים והעלונים המחולקים בכל ליל שבת קודש

כעת ניתן להשיג את חלקם ברשת האינטרנט, אצלך בבית!

קבצים גרפיים וקבצי טקסט:

דבר מלכות: שיחות כ"ק אד"ש מה"מ מהשנים תנש"א-תשנ"ב.

יחי המלך: קונטרס שבועי, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.

המעשה הוא העיקר: לקט הוראות למעשה בפועל משיחות כ"ק אד"ש מה"מ (החל משנת תשמ"ח).

שיחת הגאולה: גיליון שבועי של ימות המשיח, בהוצאת "האגודה למען הגאולה האמיתית והשלימה".

מעיין חי: גיליון שבועי לילדים, בהוצאת "מכון לוי יצחק" בכפר חב"ד ב'.

האמונה הטהורה: גיליון שבועי בעניני אחרית הימים.

קבצים גרפיים בלבד:

לקוטי שיחות: שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ היו"ל לקראת כל שבת ב-770, על-ידי "ועד להפצת שיחות".

חדש לקוטי שיחות (מתורגם): שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ הנדפס בספרי לקוטי שיחות, בהוצאת "מכון לוי יצחק" בכפר חב"ד ב'.

להקהיל קהילות: גיליון שבועי מתורתו של משיח בעניני הקהלת קהילות בשבת, בהוצאת צא"ח העולמית, ניו-יורק.

קבצי טקסט בלבד:

פנימיות: ירחון לבני הישיבות, בהוצאת מרכז את"ה בארץ הקודש.

ליקוט ניגונים: שתי חוברות על הניגונים שנגינ ובאר כ"ק אד"ש מה"מ, בהוצאת קה"ת (תשנ"ב).

דרך הישרה: (אידיש) קונטרס מיוחד לילדים, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.

לעבן מיט דער צייט: (אידיש) קטעים לפרשת השבוע מתוך הספר, בהוצאת ישיבת "אהלי תורה", ניו-יורק.

דבר תורה: (אידיש) דף שבועי לילדים, היו"ל על-ידי מוסד חינוך "אהלי תורה", ניו-יורק.

כמו-כן ניתן להוריד באתר את "קונטרס בית רבינו שבבבל" ושיחת ש"פ שופטים ה'תנש"א

מדור מיוחד לספרים וחוברות באנגלית בעניני גאולה ומשיח!

האתר מנוהל ע"י הרה"ת ר' יוסף-יצחק הלוי שגלוב

וכתובתו: http://www.moshiach.net/blind

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

שעד עתה לא הקפידו על זה (לפי שדרים בין הגוים[9]), כולל גם הזהירות בנוגע להזמן דקידוש לבנה – שמצינו בזה חילוקי מנהגים: אחר ג׳ ימים למולד[10], אחר ז׳ ימים למולד[11], ובמוצאי שבת[12], „אם ליל מוצאי שבת הוא קודם י׳ בחודש . . אבל אם הוא אח״כ אין ממתינין עד מוצאי שבת, שמא יהיו ב׳ לילות או ג׳ או ד׳ עננים ולא יראו הלבנה ויעבור הזמן״[13], ובפרט במדינות שרגיל יותר שהשמים מכוסים בעננים, ובפרט בימות החורף[14] – ונהרא נהרא ופשטי׳, ובכל מקום ומקום לפי ענינו (ובמקום שיש שאלה וספק יעשו כהוראת רב מורה־הוראה שעל אתר).

ועוד ועיקר – קידוש לבנה מתוך כוונה מיוחדת למהר ולזרז ולפעול תיכף ומיד ביאת דוד מלכא משיחא, ע״י ההוספה בדרישה ובקשה על הגאולה, כסיום וחותם קידוש לבנה: „ובקשו את ה׳ אלקיהם ואת דוד מלכם אמן״.

(משיחות ש״פ נח, ד׳ מר־חשון תשנ״ב)

9) **ראה מג״א שם סק״ד.**

10) **ראה ט״ז שם סק״ג.**

11) **שו״ע שם ס״ד. ובסידור אדה״ז „עפ״י הקבלה אין לקדש הלבנה עד אחר ז׳ ימים למולד״ (וראה בארוכה הגהות כ״ק אדנ״ע (בסידור תורה אור רמב, א־ב. ובסידור עם דא״ח שכא, א־ב). שער הכולל פל״ג ס״ב. וש״נ).**

12) **שו״ע שם ס״ב.**

13) **רמ״א שם.**

14) **ראה הגהות כ״ק אדנ״ע ושער הכולל שם, שמטעם זה לא הי׳ הצ״צ מקפיד (בימות החורף) להמתין עד אחר ז׳ ימים. אבל פשוט שחילוק בזה באם דרים במדינה ש(כר״כ מ)חדשי החורף אינם מעוננים.**

לכן מוכרח רש״י להסביר ש״חרון האף״ של הקדוש־ברוך־הוא, הרמוז בפסוק זה, אינו בקשר לתרח, אלא בעולם בכלל[7].

אך אז מתעוררת השאלה: מהו הקשר בין ״חרון האף״ בעולם לבין הפסוק ״וימת תרח בחרן״ – חרון האף אינו קשור במיוחד לתרח, ובמיוחד כאשר הוא חזר בתשובה לפני מותו?

על כך אומר רש״י ״עד אברם...״: זה קשור ל״אברם״ – לפסוק המופיע מיד לאחר הנו״ן ההפוכה – ״ויאמר ה׳ אל אברם לך לך״. כלומר, על ידי הנו״ן ההפוכה במילה ״בחרן״ רומזת התורה לכך, שעד אברם היה חרון אף של מקום, אך אברם התחיל להאיר[8] את העולם באלקות, כנאמר[9] ״ויקרא שם בשם הוי׳ א־ל עולם״, ואז הוסר חרון האף מן העולם.

ג. נו״ן סופית – הפרדה והפסקת החרון

אך עדיין יש להבין: אמנם, מיד לאחר המילה ״בחרן״ מופיע הפסוק ״ויאמר ה׳ אל אברם...״ – אך בכל זאת קשה להסביר שהנו״ן ההפוכה של ״בחרן״ מוסבת לפסוק הבא[10]?

וההסבר לכך הוא: נו״ן פשוטה היא אות סופית המציינת סוף מילה, ובין האותיות הסופיות עצמן היא נראית[11] כקו ארוך המפריד בין שני צדדין, באופן של הפרדה מוחלטת. כי בנו״ן סופית[12] אין רווח (כפי שיש, למשל, באות קו״ף בין הרי״ש לבין התג השמאלי) שבאמצעותו ניתן לעבור מן הצד האחד למשנהו.

ומכך שהתורה שנתה דוקא את הנו״ן של ״בחרן״ כדי להצביע על חרון־אף,

ויותר מכך – רק את הנו״ן, למרות שלכאורה צריך היה לשנות את כל המילה, שהיא המילה ״חרון״, שאף כתובה מספר פעמים בתורה[13] ללא וא״ו,

זוהי הוכחה שיחד עם זאת נרמז כאן שהחרון נפסק בסוף פרשה זו[14]. ולכן מפרש רש״י ״עד אברם חרון אף...״.

ד. הפסקת החרון – לפני מות תרח – ״עד אברם״

אך עדיין ניתן לשאול: למרות שהנו״ן רומזת להפרדה בין שני צדדים – ובעניננו, הפרדה בין סוף פרשת נח לבין תחילת פרשת לך לך – בכל זאת, הרי ישנן שתי דרכים כדי להביע את ההפסק: א) להדגיש את הצד החיובי – ש״חרון האף״ היה קיים ונמשך עד לסוף תקופת פרשת נח. ב) את הצד השלילי – ש״חרון האף״ נפסק לפני פרשת לך לך.

כיון שרש״י מפרש את המילה ״בחרן״, הוא היה צריך, לכאורה, להתבטא בדרך הראשונה, שחרון האף נמשך עד לסוף פרשת נח – ומדוע הוא אומר ״עד אברם...״ – באופן המדגיש את ביטול ״חרון האף״?

אך לאמיתו של דבר אין זו קושיא כלל: תקופת פרשת נח מסתיימת בפסוק ״וימת תרח

7) בפרט להגירסא (ראה לעיל הערה 3) „חרון כו׳ בעולם״.
אבל גם אם לא גרסינן תיבת „בעולם״ – צ״ל שכוונת רש״י היא שה„חרון אף של מקום״ לא הי׳ על תרח, כ״א על הדור בכללותו, כיון שלא העתיק רש״י בתחילת הדיבור תיבת „תרח״ (רק „בחרן״).

8) שמו״ר פט״ו, כו. וראה ב״ר פ״ב, ג.

9) וירא כא, לג. וראה ג״כ פרש״י יב, ה. ולהעיר מבפרשתנו יא, כט: שכתת את צלמיו.

10) גם את״ל (כנ״ל הערה 1) דפירוש „נו״ן הפוכה״ הוא שישנו נו״ן לאחרי תיבת „בחרן״, אינו מובן – שהרי נו״ן זה מרמז דהפירוש של „חרן״ הוא מל׳ חרון אף.

11) ראה פרש״י (ב, ד) שלמדים מצורת האותיות.

12) ואף שכ״ה גם באותיות הסופיות „ך״, „ף״, „ץ״ – הרי באותיות הנ״ל יש ציור נוסף על הקו, שזה מורה שיש בהן עוד תוכן בהוספה להתוכן של „הפסק״; משא״כ באות נו״ן פשוטה שאינה רק קו ארוך, היינו שזהו כל תוכנה.

13) בשלח, טו, ז. ועוד.

14) וראה ברש״י כת״: לומר לך עד כאן עד אברם כו׳.

בחרן" – ומותו של תרח היה, כפי שמפרש רש"י לפני כן, יותר משישים שנה לאחר בואו של אברם לארץ כנען. ואם כך, אין רש"י יכול לומר שחרון האף של הקדוש־ברוך־הוא נמשך עד מות תרח, כי כאשר הגיע אברם והאיר את העולם – לפחות שישים שנה לפני מות תרח – כבר פסק חרון האף.

לכן מדייק רש"י ואומר "עד אברם..." – בכך הוא מבהיר שלמרות שהפסקת חרון האף רמוזה על ידי הנו"ן בסוף הפרשה, בכל זאת אין היא קשורה לתקופה של "וימת תרח", אלא באופן כללי לסיום התקופה "עד אברם". בעשרת הדורות – עד לתחילת תקופת אברם.

ה. חרון האף היה בעולם למרות שהאריכו ימים

אך דרוש הסבר: בשביל מה צריכה התורה לכתוב נו"ן הפוכה, ולספר שבמשך עשרת הדורות עד אברם היה חרון אף של הקדוש־ברוך־הוא בעולם – הרי זה דבר המובן מעצמו: הם הרי חטאו כל כך הרבה, עבדו עבודה זרה[15] וכדומה, ומובן[16] שהקדוש־ברוך־הוא לא היה מרוצה מהתנהגותם והיה חרון אף בעולם?

ההסבר לכך הוא: כאשר לומדים בפרשה על דורות אלו ורואים שהאנשים האריכו ימים הרבה יותר ממאה־ועשרים שנה[17], וקשה להבין: כיצד ייתכן שרשעים יאריכו ימים כל כך?

וניתן להגיע על ידי כך למחשבה שלמרות חטאיהם מצאה התנהגותם חן בעיני הקדוש־ברוך־הוא (מסיבה כל שהיא, כגון: עם אחד ושפה אחת לכולם, שלום. כבוד אב – כדברי רש"י כאן), והוא היה מרוצה מהם. מחשבה כזאת שוללת התורה על ידי כתיבת נו"ן הפוכה, שלא זו בלבד שהקדוש־ברוך־הוא לא היה מרוצה מהם, אלא להיפך: היה חרון אף של מקום. ואם כך, כיצד האריכו ימים כל כך? אלא, כך עלה ברצונו של הקדוש־ברוך־הוא, ואין אנו יודעים את הטעם לכך[18].

או (בדרך הפשט): מובן והגיוני שאדם הראשון, יצור כפיו של הקדוש־ברוך־הוא צריך להאריך ימים ביותר (לולא חטא עץ הדעת), וככל שהדור מתרחק ממנו הוא חלש יותר ודמה יותר באורך־חייו לדורותינו.

ו. הדורות שלפני מתן תורה ניזונין בחסדו של הקב"ה

למרות שבפירוש, בדרך הפשט, אין רש"י מסביר כאן את הטעם לאריכות הימים של עשרת (או עשרים) הדורות, בכל זאת הוא רומז לכך בדרך הסוד שבתורה. וכאמור פעמים רבות שבפירוש רש"י מוסתר "יינה של תורה"[19] – פנימיות התורה.

חז"ל אומרים[20], שעשרים ושישה הדורות שלפני מתן תורה היו ניזונין בחסדו של הקדוש־ברוך־הוא. מבואר בחסידות[21] שהם ניזונו וקבלו השפעה מדרגת החסד שמעל ל"סדר ההשתלשלות" והירידה לעולם, ששם

15) פרש"י ד, כו. י, ט. ועוד.

16) במכש"כ וק"ו מחטא עץ הדעת, ענין קין וכו'.

17) להעיר ממש"נ (בראשית ו, ג) "והיו ימיו מאה ועשרים שנה". אבל ראה פרש"י שם.

18) ופשוט שאין רש"י צריך לתרץ "למה דרך רשעים צלחה" (אבל צריך לשלול פי' מוטעה בהפרשה לומר שלא הי' חרון אף כו').
ועוד י"ל שגם קושית "מדוע דרך כו'" מתורצת ע"י ההודעה שהי' "חרון אף בעולם", כי פשוט שהחרון כו' מביא עונשין בעולם (אף שלא נתפרשו – ראה פרש"י לעיל ד, טו. ה, כט).
ובלאה"כ צל"פ כן וגם ע"ד הפשט ופשוטו ש"מ דאם לא תאמר כן – מהו תוכן הענין דחרון אף בעולם?

19) היום יום ע' כד.

20) פסחים קיח, א.

21) אוה"ת בראשית רפה, א. קונ' ומעין מאמר ח' ואילך. וראה בארוכה ד"ה ויהי בשלח בסה"מ תקס"ב (ע' קמו), תו"א, תו"ח ואוה"ת (ע' שסג). ועוד.

דורנו בחיים חיותו בעלמא דין, על אחת כמה וכמה לאחרי שעברו כמה עשיריות שנים, יותר מארבעים שנה ש„נתן ה' לכם לב לדעת ועינים לראות ואזנים לשמוע"[2].

ועאכו"כ בשנה זו – ה'תשנ"ב – שהר"ת שלה (לאחרי ובהוספה לשנה שלפני', ה'תנש"א, הי' תהא שנת נפלאות אראנו „הי' תהא שנת נפלאות בה", ו„נפלאות בכל", „בכל מכל כל"[3] (בגמטריא „קבץ"[4]), שכולל כל הענינים כולם (נוסף לכך שהאות ב' היא אות השימוש לכל הענינים), ולכל לראש ובעיקר ה„נפלאות" דהגאולה האמיתית והשלימה, „כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות"[5] . . הרי בודאי ובודאי שכבר כלו כל הקיצין, וכבר עשו תשובה, ועכשיו אין הדבר תלוי אלא במשיח צדקנו עצמו!

* * *

כשעושים חשבון־צדק בסיומו של השבוע הראשון לעבודה בעולם בשנת ה'תשנ"ב, „הי' תהא שנת נפלאות בה", ובאים למסקנא שאין הדבר תלוי אלא במשיח צדקנו עצמו – צריך הדבר להתבטא בתוספת זהירות והידור בקידוש לבנה, „שהם עתידים להתחדש כמותה"[6], בגאולה האמיתית והשלימה ע"י דוד מלכא משיחא, „דוד מלך ישראל חי וקיים"[7].

ובפרטיות יותר:

לכל לראש – להזהר ולהשתדל יותר בקידוש לבנה, בבגדים חשובים ונאים, ברחוב וברוב עם הדרת מלך[8], גם באותם מקומות

2) תבוא כט, ג.

3) ראה ב"ב טו, סע"ב ואילך.

4) ראה חידושי חת"ס שם.

5) מיכה ז, טו.

6) נוסח ברכת קידוש לבנה (סנהדרין מב, א).

7) ר"ה כה, א.

8) פרטי הדינים דקידוש לבנה – ראה בטושו"ע או"ח סתכ"ו, ובנ"כ שם.

הוספה

בשורת הגאולה

מד.

והדגשה יתירה בכהנ"ל – בנוגע לחשבון־צדק בשבת פרשת נח בשנה זו:

ובהקדמה – שכיון שהעיד כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו שכבר סיימו כל עניני העבודה, כולל גם צחצוח הכפתורים, ועומדים מוכנים („עמדו הכן כולכם") לקבל פני משיח צדקנו, הרי, מסקנת החשבון־צדק (חשבון־צדק דייקא, חשבון אמיתי) שעושים בימינו אלו, היא, שתיכף ומיד ממש צריכה לבוא הגאולה האמיתית והשלימה בפועל ממש!

ובפרטיות יותר:

גם כשידע איניש בנפשי' מעמדו ומצבו שיש אצלו ענינים הצריכים תיקון, אין זה בסתירה ח"ו לעדותו של נשיא דורנו שכבר נשלמה העבודה ועומדים מוכנים לקבל פני משיח צדקנו, כי, העבודה דכללות בנ"י **במשך כל הדורות שצריכה להיות בזמן הגלות כדי לבוא להשלימות דהגאולה (שתלוי' „במעשינו ועבודתינו (ד)כל זמן משך הגלות"[1] – נסתיימה ונשלמה, ואין ביאור והסבר כלל על עיכוב הגאולה, ולכן, גם אם חסר בעבודתו של הפרט במשך הזמן שמתעכבת הגאולה מאיזו סיבה שתהי', ה"ז ענין** פרטי **שבודאי צריך לתקנו ולהשלימו, אבל, אין זה גורע ח"ו בגמר ושלימות „מעשינו ועבודתינו" דכלל ישראל שעומדים מוכנים להגאולה, וכיון שכן, גם התיקון והשלימות דהפרט היא בנקל יותר, ומתוך שמחה, בידעו שתיכף ומיד ממש באה הגאולה האמיתית והשלימה.**

. . . ואם הדברים אמורים בזמנו של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא

1) **תניא רפל"ז.**

"אם חטאת... ורבו פשעיך מה תעשה לו, אם צדקת מה תתן לו..."[22]: זוהי דרגה הנעלית מכדי כך שמצוות או עבירות ישפיעו עליה[23]. ולכן גם עוברי עבירות*[23] יכולים לקבל חיות מדרגה זו.

וכשם שיש הבדל כללי בין כ"ו הדורות שלפני מתן תורה לבין אלו שלאחר מתן תורה, כך יש הבדל גם בתוך כ"ו הדורות עצמם: עשרים הדורות הראשונים, לפני "שני אלפים תורה"[24], ניזונין בחסדו של הקדוש־ברוך־הוא שלמעלה מהשתלשלות – יותר מאשר ששת הדורות האחרונים[25].

לענין זה רומז רש"י במילים "חרון אף", שהרי, לכאורה, יש לשאול: לשם מה מוסיף רש"י את המילה "אף"? הרי רק המילה "חרון" חשובה כאן, ורמוזה ב"חרן"[26].

אלא, במילה "אף" נרמז הענין של היו ניזונין בחסדו של הקדוש־ברוך־הוא, בחינת חסד שלמעלה מהשתלשלות, כי המילה "אף" מצביעה על דרגת האור שלמעלה מהשתלשלות, כפי שיוסבר להלן.

ז. חרון אף – השפעה מדרגה שמעל להשתלשלות

בפרשת בשלח[27] אומר רש"י שחרן הוא משרש "חרה", ואת המילה "חרה" אין מוצאים רק לגבי אף (חרה אף[28]), אלא גם לגבי "גרון", כנאמר[29] "נחר גרוני", וכפי שרש"י מפרש ש"נחר" הוא מלשון "חרה" – הגרון יבש.

שני פירושים אלו קיימים גם בענין "חרן": א) כפי שמפרש רש"י כאן: חרון אף של מקום. ב) חרן (עם הכולל) בגימטריא גרון[30] – וחרן, אותיות נחר, רמז לענין של "נחר גרוני"[31], הגרון יבש והקול אינו יכול לעבור דרך הגרון כראוי.

ההבדל בין שני ענינים אלו הוא:

"גרון" הוא המקשר בין הראש – המוח, לבין הלב[32]. כלומר, ההשפעה היורדת מהשכל שבמוח אל המדות (הרגש) שבלב עוברת באמצעות הגרון. כאשר הגרון הוא במצב של "נחר גרוני" אין הוא מאפשר את ירידת ההשפעה מהמוח ללב. לעומת זאת האף, הוא מעל לגרון, והענין של "אף" נעלה מן החכמה, כי החכמה היא תחילת ההשתלשלות, ואילו הריח הוא מעל להשתלשלות[33].

22) איוב לה, ו־ז.

23) אף שאפ"ל שמעשה התחתונים אין להם שום תפיסת מקום (כדמוכח מזה גופא שהי' „חרון אף של מקום"; וכן מעונשי דור המבול וההפלגה. וראה בארוכה תו"ח שם) – בכ"ז „מוותרים להם ביתר מכפי המדה והדין והמשפט כו'" (תו"ח שם).

*23) ראה תקו"ז (ת"ע בסופו. וראה לקו"ת ברכה צג, ריש ע"ב) דאריכות ימים דדורות הראשונים היא מבחי' אריך אנפין.

24) סנהדרין צז, סע"א. ע"ז ט, א.

25) ראה אוה"ת בראשית שם. ולהעיר, דבמשנה אבות (פ"ה מ"ב) עשרה דורות כו' עשרה דורות מנח ועד אברהם כו' להודיע כמה ארך אפים לפניו – שהפי' בזה הוא (כמבואר במקומות שבהערה 21) שקבלו מבחי' „ארך אפים" שלמע' מהשתל' – כולל רק עד אברהם. וראה תקו"ז שם (בנוגע לאריכות ימים) ובגין דא באברהם אתמר כו'. וראה שם לפנ"ז ב' הנוסחאות – „ומאברהם" או „ומנח" (ובלקו"ת שם – „עד נח").

26) לכאו' הי' אפשר לתרץ ע"פ מ"ש רש"י בבשלח (טו, ח): כשאדם כועס יוצא רוח מנחיריו כו' וכל אף וחרון שבמקרא אני אומר כן חרה אף כו' – אבל עדיין אינו מובן כ"כ (נוסף לזה שהתלמיד עדיין לא למד פ' בשלח): כדי להדגיש ד„חרן" מלשון חרון, הי' מתאים יותר לכתוב חרון (ולא חרון אף).

27) שם.

28) כפרש"י שם.

29) תהלים סט, ד.

30) לקו"ת להאריז"ל ר"פ ויצא. פ' וישב. תו"א וארא נח, ג. ועוד.

31) לקו"ת שם פ' וישב. תו"א ויצא כא, ג. ועוד.

32) לקו"ת שם. תו"א ותו"ח וארא (ביאור לד"ה לכן אמור). ובכ"מ.

33) ד"ה והריחו תקס"ב (ע' סד). לקו"ת מסעי צ, ד. שה"ש לג, א. ובכ"מ. וראה אד"ר קל, ב. אד"ז רפט, א. רצד, א.

וראה שערי אורה ד"ה בכ"ה בכסלו (פי"ג ופכ"ה), וד"ה והוא כחתן תרנ"ז (פי"א ואילך) דיש ב' בחי' בריח: א) ריח דקרבנות שהוא ע"ד ריח המאכל (השייך לפה); ב) ריח

את זאת מבהיר רש"י בדייקו בפסוקנו בביטוי "חרון אף": אין הכוונה כאן ל"חרן" שמלשון "נחר גרוני", כי מדובר על הדורות שלפני שני אלפים תורה, שניזונו מחסד שלמעלה מהשתלשלות, למעלה מהחכמה – ולכן אין חשיבות למצבו של הגרון שמקשר בין החכמה ולמטה הימנה. לכן מדגיש רש"י "חרון אף", המצביע על דרגת האור שמעל להשתלשלות.

ועל כך אומר רש"י, שהשפעה מדרגה שמעל להשתלשלות לעוברי רצונו היתה רק "עד אברם", כי זו היתה הנהגה של שני אלפים תהו. אך כאשר התחילו שני אלפים תורה, פסק "חרון אף" – ההשפעה שמעל להשתלשלות: אז התחילה מדידה והגבלה על־פי תורה, שכל ההשפעות חייבות להגיע לפי החישוב של "שכל התורה"[34].

ח. נו"ן סופית – המשכת אור עליון ביותר לדרגות נמוכות ביותר

זהו ההסבר והטעם הפנימי לכך שהענין של "עד אברם חרון אף של מקום" רמוז דוקא בשינוי של נו"ן סופית[35]:

עם תחילת שני אלפים תורה, בזמן אברהם אבינו[36], ירד השפע של האור המקיף לתוך דרגה של פנימיות, וכאשר האור שלמעלה מהשתלשלות נמשך בפנימיות, בלתי אפשרי שתינתן ממנו יניקה וכח רוחני ל"חיצונים".

כידוע[37], שמדרגת המקיף שמעל להשתלשלות יכולות הקליפות הטמאות לינוק ולשאוב חיות רק כאשר הוא עדיין בבחינת מקיף, ואילו כאשר הוא יורד לפנימיות, יכול השפע והחיות האלקית להגיע רק לעניני קדושה.

זה רמוז בנו"ן סופית, שמצויים בה שני ענינים הפכיים[38]: א) המספר של נו"ן מורה על שער החמישים שהוא מעל להשתלשלות[39]. ב) אופן שרטוטה[40], שהיא בעלת רגל ארוכה, מורה על השפעה למטה־מטה[41].

כלומר, מהות הנו"ן הסופית היא "להמשיך" ולהוריד את האור שמעל להשתלשלות, בדרגת "מעלה עד אין קץ" לתוך "מטה עד אין תכלית". ואז בטלה ההשפעה לקליפות הטמאות והיא ניתנת רק לקדושה.

כמוסבר בלקוטי תורה[42] לגבי הנו"ן הסופית אשר ב"ובו תדבקון"[43], שאת שיא המעלה של "ובו תדבקון" יש להוריד למטה מטה, עד שגם דרגת העשיה תהיה "כולו קודש לה'", ואז "לא יהיה יניקה לסטרא אחרא וחיצונים כלל".

דקטורת (שעליו נאמר (ברכה לג, י) "ישימו קטורה באפיך" (אף*)) – שהוא ריח שהנשמה נהנית ממנו, בחי' עצם הנשמה שלמעלה מהתלבשות בגוף.

34) ראה אוה"ת בראשית שבהערה 21 לענין ב' אלפים תורה. וראה בארוכה מקומות שבהערה הנ"ל.

35) להעיר מבחיי כאן, דנו"ן הפוכה "יורה על התהו, ועד כאן נמנים שני אלפים תהו ומאברהם ואילך נמנים שני אלפים תורה וכו'".

*) וראה לקו"ש ח"ה ע' 402 (בהערה 102), דבפרטות, בריח עצמו: ריח דקרבנות הוא בנקב הימיני (חיין), ודקטורת – בשמאלי (חיין דחיין), עיי"ש. אבל בסידור שער התפילין (ט, ג) משמע ד"חרון אף" לא שייך לענין הריח שבאף (נקב השמאלי, בחי' חיין דחיין), אלא לענין נשימה שבו (נקב הימני, בחי' חיין). ואכ"מ.

36) ע"ז שם.

37) תו"א ויחי (קג, ד) ד"ה ואני נתתי לך (וביאורו – באוה"ת תכט, א ואילך). תו"ח שמות (ד"ה ויאמר גו' למיילדות העבריות). ד"ה נ"ח תרנ"ט. ויגש תש"ד, ועוד.

38) אוה"ת ראה ע' תרפא. ביאוה"ז להצ"צ ע' תנט.

39) ראה אוה"ת וביאוה"ז שם דנו"ן פשוטה (דוקא) הוא שער הנו"ן.

40) ראה שעהיוה"א (פי"א. פי"ב בהגהה) דתמונת האותיות מורה על ציור ההמשכה כו'.

41) תו"א קי, ג. לקו"ת ראה כ, סע"ב. ביאוה"ז בהעלותך צ, א. מקומות שבהערה 38. ועוד.

42) שם. וראה אוה"ת וביאוה"ז (להצ"צ) שם, שההמשכה למטה מטה המרומזת בנו"ן פשוטה, היא מצד גילוי שער הנו"ן שבו.

43) ראה יג, ה.

ושני אלפים תורה הם הכנה לשני אלפים ימות המשיח, שאז יומשכו כל המקיפים לפנימיות[44], והתוצאה היא, כפי הסיום בלקוטי תורה שם, "ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ"[45] בביאת משיח צדקנו[46] בקרוב ממש.

(משיחת ש"פ נח תשכ"ז)

44) ויומשכו שמים חדשים, מקיפים חדשים* (ונעלים יותר, שאין שייך בהם יניקה ללעומ"ז).

*) ד"ה כי כאשר השמים (לקו"ת בסופו. ועוד).

45) זכרי' יג, ב.

46) שהוא בחי' מקיף ובחי' פני'. משמונה נסיכים ומבחי' רועה* (תו"א לד, א ואילך. יהל אור ע' תרטז), מלך ורב (סהמ"צ להצ"צ מצות מינוי מלך פ"ג).

*) ובש"ס (סוכה נב, ב) נחשב בנסיכים – י"ל מפני שזהו העיקר בו.

לזכות

כ"ק אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח

ויה"ר שע"י קיום הוראת

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח (בשיחת ב' ניסן ה'תשמ"ח)

להכריז **יחי**, יקויים הבטחתו הק',

שההכרזה תפעל **'ביאת דוד מלכא משיחא'**

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד